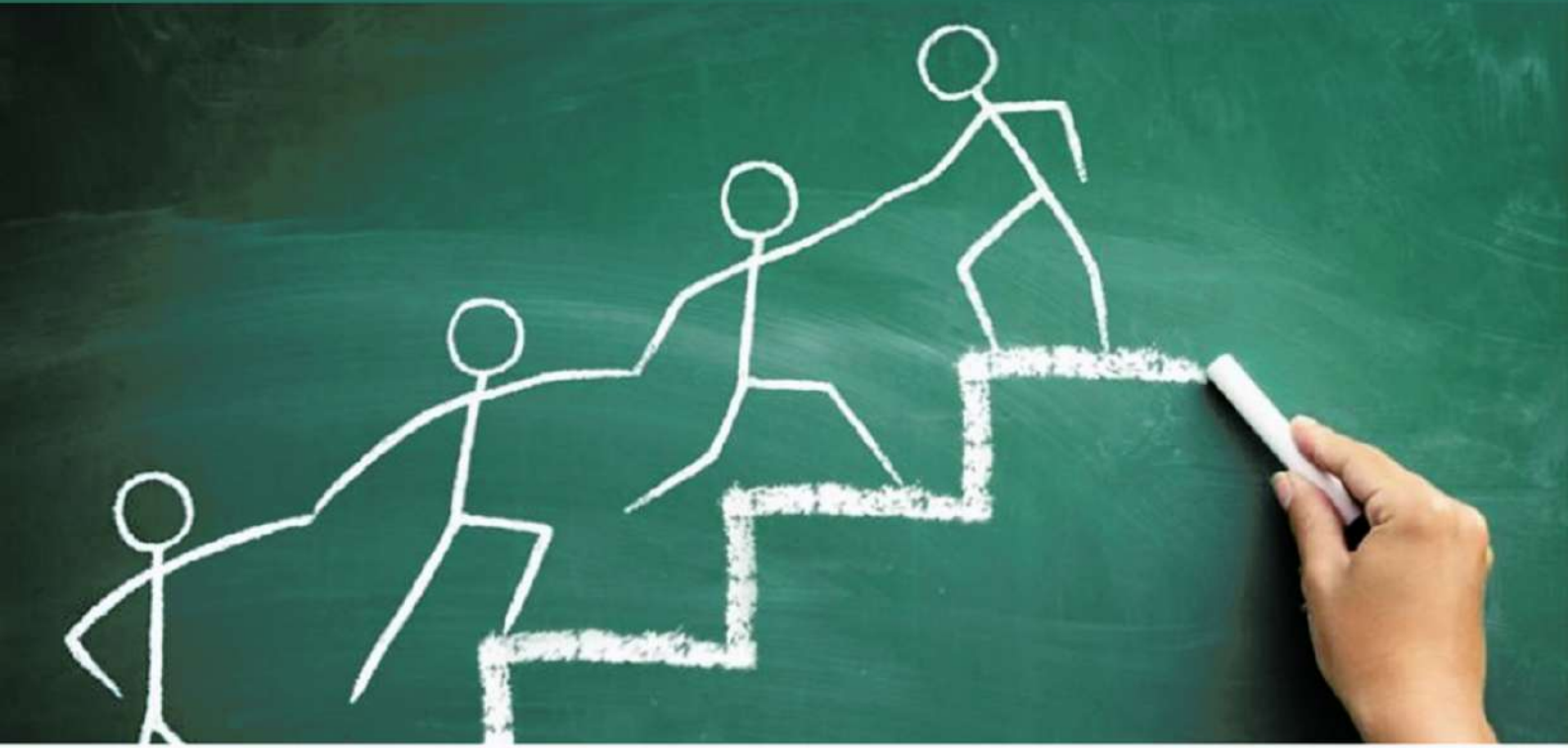

Avrupa Sosyal Şartı prosedürlerine göre STK'lar, (Uluslararası STK'lar) Avrupa Sosyal Haklar Komitesi ile nasıl ilişki kurabilir?

**DERİN
YOKSULLUK
AĞI**

Açık Alan Derneği'nin girişimidir

Avrupa Sosyal Şartı prosedürlerine göre STK'lar, (Uluslararası STK'lar) Avrupa Sosyal Haklar Komitesi ile nasıl ilişki kurabilir?

Dr Claire Lougarre,

Southampton Üniversitesi

Öğretim Görevlisi

Southampton Hukuk Okulu,

Birleşik Krallık

Avrupa Konseyi

Bu resmi olmayan çeviri Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile yapılmıştır. Bu çevirinin içeriğinden yalnızca Derin Yoksulluk Ağı sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Fransızca basım:
*Comment les O(I)NG peuvent- elles
s'engager avec le Comité européen
des Droits sociaux dans le cadre de
la procédure de suivi de la Charte
sociale européenne*

*Bu çalışmada dile getirilen görüşler
yazarın (yazarların) sorumluluğundadır
ve Avrupa Konseyi'nin resmi
politikasını yansıtan görüşler olarak
değerlendirilemez.*

Belgenin tamamının ya da bir bölümünün
çoğaltılmasına ya da tercümesine yönelik
talepler şu adrese iletilmelidir: Directorate
of Communication (F-67075 Strasbourg
Cedex or publishing@coe.int). Yine bu
belgeyle ilgili diğer tüm haberleşme ve
yazışmaların iletileceği adres ise şöyledir:
Department of the European Social
Charter, DGI, Coufncil of Europe, F-67075
Strasbourg Cedex ya da
social.charter@coe.int.

Kapak ve tasarım:
Documents and Publications Production
Department (SPDP), Avrupa Konseyi

Foto: Shutterstock

Bu yayın yazım ve gramer
yanlışlarının düzeltilmesi açısından
SPDP Yayın Birimi tarafından redakte
edilmemiştir.

© Avrupa Konseyi, Eylül 2019 Avrupa
Konseyince bastırılmıştır.

irtibat bilgileri:

Avrupa Sosyal Şartı
Bölümü İnsan Hakları ve
Hukukun Üstünlüğü Genel
Direktörlüğü

Avrupa Konseyi
1 quai Jacoutot,
F-67075 Strasbourg
Cedex

E-posta: social.charter@coe.int

İçindekiler

GİRİŞ

Avrupa Sosyal Şartı nedir?	5
İki anlaşma	5
Uyarlanmış sistem	6
Avrupa Sosyal Şartı'nın uygulanması nasıl denetlenir?	6
Şartta yer alan haklara genel bir bakış	6

TOPLU ŞİKAYET PROSEDÜRÜ

Toplu şikayet prosedürü nedir?	7
Hangi kuruluşlar Avrupa Sosyal Haklar Komitesine şikayette bulunabilir?	8
Bir şikayet Avrupa Sosyal Haklar Komitesine nasıl iletebilir?	8
Toplu şikayet prosedürü nasıl işler?	9
Kuruluşlar başkaları tarafından başlatılan toplu şikayet işlemlerine nasıl katkı sağlayabilir?	11
Daha önceki toplu şikayetlere ilişkin bilgiler nerede bulunabilir ?	11

RAPOR PROSEDÜRÜ

Rapor prosedürü nedir?	14
STK'lar (Uluslararası STK'lar) nasıl ek bilgi sunabilir ?	15
Rapor prosedürü nasıl işler?	15
Geçmişteki raporlarla ilgili belgeler nerede bulunabilir?	17

Giriş

Avrupa Sosyal Şartı nedir?

- Avrupa Sosyal Şartı; sendikal haklar, çalışma, sosyal güvenlik, sağlık ya da konut gibi alanlarda sosyal ve ekonomik hakları koruyan uluslararası bir anlaşmadır.
- Avrupa Konseyi Üye Devletlerinin çoğu (47 Üye Devletten 43'ü) bu anlaşmayı onaylayarak Şart'ın yürürlüğe konulmasına resmi onaylarını vermiştir. 'Onay' işlemiyle birlikte Devletler Şart'a 'taraf' olurlar ve böylece anlaşmada yer alan hakları yaşama geçirme açısından hukuksal yükümlülük üstlenirler.

İki anlaşma

- Avrupa Sosyal Şartı'nın halen iki versiyonu mevcuttur: [1961 yılında kabul edilen ilk versiyon](#) ve [1996 tarihli ikinci versiyon](#). İkinci versiyon daha fazla sayıda hak içermekte ve ilk versiyonda yer alan kimi hakları güncellemektedir. Şartın gözden geçirilmiş halinin zamanla 1961 tarihli olanın yerini alması amaçlanmaktadır. Devletler bu iki versiyondan herhangi birine taraf olabilirler; ancak ikisine birden olamazlar. Bugün Devletlerin çoğu (43 Devletten 34'ü) Avrupa Sosyal Şartı'nın gözden geçirilmiş versiyonunu onaylamış durumdadır. Bir Devlet Şartın gözden geçirilmiş versiyonunu onayladığında, 1961 tarihli Şartta kabul etmiş olduğu hükümlere tekabül eden hükümlerle bağlı konuma gelir.
- Bu durumda, Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'yle ilişkilendirme konusu düşünüldüğünde (uluslararası) STK'lar, söz konusu Taraf Devletin Avrupa Sosyal Şartı'nın hangi versiyonunu 'onaylamış' (yalnızca imza yeterli değildir) olduğuna bakmalıdır. Bu bilgiye Avrupa Sosyal Şartı web sayfasından ulaşılabilir. (Uluslararası) STK'ların ayrıca Şartın hangi hükümlerinin Taraf Devletçe kabul edildiğine de bakmaları gerekir. (aşağıya bakınız)

Uyarlanmış sistem

- Şart, 'alakart' onay sistemine dayanmaktadır. Bu sayede Devletler bağlayıcı hukuksal yükümlülükler olarak kabul edecekleri hükümleri seçebilmektedir. Bir devletin, 1961 Şartı söz konusu olduğunda en az 10 maddeyi ya da rakamlı 45 paragrafı, Gözden Geçirilmiş Şartta ise en az 16 maddeyi ya da 63 rakamlı paragrafı kabul etmesi gerekir.
- Sonuçta, toplu şikayet prosedürü ya da rapor prosedürü ile ilişkilendirme konusu gündeme geldiğinde, (uluslararası) STK'lar ilgilendikleri hangi Avrupa Sosyal Şartı hükümlerinin devlet açısından hukuken bağlayıcılık taşıdığına bakmalıdır. Bunu, söz konusu Devletin hangi hükümleri kabul ettiğini kontrol ederek yapabilirler. Bir devletin kabul ettiği hükümlerin tablo halinde dökümü Şartın web sayfasında bulunabilir.

Avrupa Sosyal Şartı'nın uygulanması nasıl denetlenir?

- Avrupa Sosyal Şartı'nın taraf devletlerce uygulanması Avrupa Sosyal Haklar Komitesi tarafından denetlenir. Avrupa Sosyal Haklar Komitesi, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından seçilen 15 bağımsız uzmandan oluşan bir organdır.
- Avrupa Sosyal Haklar Komitesi Taraf Devletlerin Avrupa Sosyal Şartı'nı uygulamalarını iki prosedür aracılığıyla izler:
 - ▶ (1) Toplu şikayet prosedürü ve
 - ▶ (2) Raporlama prosedürü.
- (Uluslararası) STK'lar, aşağıda açıklandığı gibi, bu prosedürlerin ikisine de katkıda bulunabilir.
- Avrupa Sosyal Haklar Komitesi ve farklı prosedürlerinin nasıl işlediğine ilişkin daha fazla bilgi için Komite kurallarına ve [Avrupa Sosyal Şartı](#) web sitesindeki ilgili sayfaya bakılabilir.

Şartta yer alan haklara genel bir bakış

- Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'nin Avrupa Sosyal Şartı'nın farklı maddelerini iki izleme prosedürü aracılığıyla nasıl yorumladığına ilişkin bir özeti [Avrupa Sosyal Şartı](#) web sitesinde bulabilirsiniz. Özetle verilen ekte ilgili kısa bilgilerle birlikte Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'nin kararları ve ulaştığı sonuçlar yer almaktadır. Özet, Şartta yer alan hakların içeriğine ve bunlara bağlılık taahhüdünde bulunan devletlerden neler beklendiğine ilişkin önemli bilgiler vermektedir.

Toplu Şikayet Prosedürü

Toplu Şikayet Prosedürü nedir?

- Toplu şikayet prosedürü, 1995 yılında, bir [toplu şikayet sistemi öngören Ek Protokol](#) ile hayata geçirilmiştir.
- Toplu şikayet prosedürü Şartın güvence altına aldığı sosyal hakların gerçekleşmesinde iyileşmeler sağlamayı, sosyal ortaklarla sivil toplumun katılımını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bunu da kimi kuruluşlara Şartın gerektiği gibi uygulanmasında görüldüğü ileri sürülen başarısızlıklara ilişkin olarak Avrupa Sosyal Şartına Taraf Devletlere karşı şikayette bulunma olanağı sağlayarak gerçekleştirmektedir.
- Avrupa Sosyal Şartına Taraf Devletler, bu yönde güçlü bir şekilde teşvik edilseler bile toplu şikayet prosedürünü kabul etmek zorunda değildir. Şu an için yalnızca 15 Devlet bu prosedüre tabi olmayı kabul etmiştir; dolayısıyla bu Devletler şikayet prosedürüne tabi durumdadır.
- Toplu şikayetler ancak toplu şikayet sistemini öngören Ek Protokolü onaylamış (tek başına imza yeterli değildir) ya da Gözden Geçirilmiş Şartın D52 Maddesiyle ilgili bildirimde bulunmuş Devletlere karşı getirilebilir (bugüne dek bu bildirimde bulunan ülkeler Bulgaristan ve Slovenya'dır). Bu tür bildirimlere ilişkin bilgiler, toplu şikayet sistemi öngören Ek Protokolü imzalayan ve onaylayanların yer aldığı tablonun notlarında bulunabilir.

Hangi kuruluşlar Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'ne şikayet getirebilir?

■ Ek Protokol Madde 1'e göre ancak belirli kuruluşlar Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'ne şikayet getirebilir. Söz konusu kuruluşlar bunu Avrupa Sosyal Şartına (ve Ek Protokole) taraf olan bir devletin Şartı doğru uygulamadığı görüşünde olduklarında yapabilirler. Bu hakka sahip kuruluşlar şunlardır:

- ▶ İşverenler için kimi uluslararası kuruluşlar ve çalışanlar için [Avrupa Sendikalar Konfederasyonu \(ETUC\)](#) dahil olmak üzere sendikalar; ayrıca işverenler söz konusu olduğunda [Business Europe ve Uluslararası İşverenler Örgütü \(OIE\)](#).
- ▶ Avrupa Konseyi'nde katılımcı statüsüne sahip belirli uluslararası hükümet dışı kuruluşlar. Bu kuruluşlar [toplular şikayet hakkına sahip uluslararası hükümet dışı kuruluşlar \(UHDK\)](#) listesinde belirtilmektedir. Uluslararası HDK'ların Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'ne şikayet getirebilmelerine ilişkin talep, izin yenileme ve bu hakka sahip olma koşullarına ilişkin bilgiler [Avrupa Sosyal Şartı ve Avrupa Konseyi Uluslararası Hükümet Dışı Kuruluşlar Konferansı](#) web sitelerinde bulunabilir.
- ▶ İlgili ülkedeki işverenlerin ve sendikaların ulusal kuruluşları.

HDK'lar (ben) bir şikayeti Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'ne nasıl getirebilir?

■ Bir toplular şikayetin kabul edilebilir bulunması belirli ölçütlerin karşılanmasına bağlıdır. Bu ölçütler [Ek Protokolün](#) kendisinde ve [Avrupa Sosyal Haklar Komitesi](#) kurallarında belirtilmektedir. Ölçütler, ayrıca kabul edilebilirlikte ilgili kararlarda daha ileri düzeylerde yorumlanmaktadır.

- ▶ Şikayet yazılı olarak iletilmelidir;
- ▶ Şikayet, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri adına görev yapan Yönetici Sekretere iletilmelidir. Adres şöyledir: Avrupa Sosyal Şartı, İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Direktörlüğü, Agora building, 1 quai Jacoutot, F-67075 Strasbourg Cedex, France; E-mail adresi: social.charter@coe.int;

- ▶ Şikayet, şikayette bulunan kuruluşun adını ve irtibat bilgilerini açık olarak belirtmelidir;
- ▶ Şikayet, şikayette bulunan kuruluşu temsile yetkili bir kişinin imzasını taşımalı ve şikayeti teslim eden ve imzalayan söz konusu kişinin kuruluşu temsile yetkili olduğunu belgelemelidir;
- ▶ Şikayet, şikayeti getiren kuruluşun toplu şikayet prosedürü çerçevesinde bunu yapma hakkına sahip olduğunu ortaya koymalıdır (Daha fazla bilgi için yukarıdaki şu başlığa bakınız: ‘Hangi kuruluşlar Avrupa Sosyal Haklar Komitesi’ne şikayet getirebilir?’);
- ▶ Şikayet uluslararası organlar tarafından yapılmışsa Avrupa Konseyi’nin resmi dillerinden birinden (İngilizce ya da Fransızca) olmalıdır;
- ▶ Şikayet ulusal kuruluşlar tarafından yapılmışsa ilgili Taraf Devletin resmi dilinde ya da resmi dillerinden birinde olmalıdır;
- ▶ Şikayet, Avrupa Sosyal Şartına Taraf olup toplu şikayet prosedürüne bağlılığı kabul etmiş bir Devletle ilgili olmalıdır. (Lütfen yukarıdaki ‘İki anlaşma’ ve ‘Toplu şikayet prosedürü nedir?’ başlıklarına bakınız);
- ▶ Şikayet, Şartın ilgili Taraf Devletçe kabul edilmiş bir ya da daha çok sayıda hükmüyle ilgili olmalıdır (Lütfen yukarıdaki ‘Ölçülüp biçilmiş bir sistem’ başlığına bakınız);
- ▶ Şikayet, ilgili Taraf Devletin bu hükmün başarılı biçimde uygulanmasını hangi açılardan sağlamadığını belirtmelidir (kanıtlar, ilgili iddialar ve destekleyici belgelerle birlikte).

Toplu şikayet prosedürü nasıl işler?

Kabul edilebilirlik

- Avrupa Sosyal Haklar Komitesi yukarıda sıralanan tüm hususları değerlendirecek ve şikayetin kabul edilebilir olup olmadığına ilişkin bir karar alacaktır.

İşlemler

- Avrupa Sosyal Haklar Komitesi şikayeti kabul edilebilir bulursa ilgili Devleti şikayette ileri sürülenlerle ilgili yazılı açıklamalarda bulunmaya, şikayetin sahibi durumundaki kuruluşu da bu açıklamalara yanıt vermeye davet edecektir. Daha sonra, taraflardan birinin talebi ya da Avrupa Sosyal Haklar Komitesi’nin girişimiyle bu konuda dışa açık bir oturum da yapılabilir.

Yeterlilikler

- Avrupa Sosyal Haklar Komitesi oturumlar sırasında sunulan tüm görüşleri ve kanıtları inceleyecek ve şikayetin geçerliliğine ilişkin bir karar verecektir. Bu karar, şikayete konu olan Devletin yasalarının ve/ya da uygulamalarının Avrupa Sosyal Şartı'na uygun olup olmadığını belirleyecektir.

Takip

- Avrupa Sosyal Haklar Komitesi kararına ilgili Devlet tarafından saygı gösterilmesi gerekir. Kararın takibi Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından denetlenir ve Komite bu konuda bir karar alabilir ya da ilgili Devlete tavsiyede bulunabilir. Ancak durum ne olursa olsun Bakanlar Komitesi Avrupa Sosyal Haklar Komitesi tarafından yapılan hukuksal değerlendirmeyi bozamaz.

Takip üzerine daha sonraki raporlama

- Avrupa Sosyal Haklar Komitesi şikayetin yeterlilikleri ile ilgili verdiği kararda Avrupa Sosyal Şartı'nın ihlali gibi bir durum tespit etmişse ilgili Devletin bu kararın hayata geçmesine ilişkin olarak aldığı önlemler konusunda bilgi vermesi gerekir. İlgili Devlet bu bilgiyi rapor prosedürünün bir parçasını oluşturan daha sonraki takip raporlarında ('basitleştirilmiş raporlar' olarak adlandırılmaktadır) vermelidir (lütfen aşağıdaki 'Kuruluşlar nasıl ek bilgi verebilir?' başlığına bakınız). Bunun ardından Avrupa Sosyal Haklar Komitesi ilgili Devletin durumu Avrupa Sosyal Şartına uygun hale getirip getirmediğini belirleyecek ve bu konudaki "bulgularını" yayınlayacaktır.

İvedi önlemler

- Avrupa Sosyal Haklar Komitesi, Avrupa Sosyal Şartında tanınan haklara ilişkin olarak, ciddi ve onarımı mümkün olmayan zarar riskinden kaçınmak için gerekli görünen önlemlere işaret edebilir. Komite bu tür önlemleri kendi inisiyatifiyle ya da şikayetçi kuruluşun talebi üzerine belirleyebilir.
- Şikayetçi kuruluş ivedi önlemlerin alınmasını talep ederse şunları belirtmelidir: İvedi önlem talebinin gerekçeleri; bunların alınmaması halinde doğabilecek sonuçlar ve talep edilen özel önlemler.

Kuruluşlar, başkaları tarafından başlatılan toplu şikayet işlemlerine nasıl girdi sağlayabilir?

Avrupa Sosyal Haklar Komitesi Kurallarından Kural 32 ve Kural 32A'ya göre üçüncü tarafların, kendilerinin doğrudan herhangi bir ilişkisi bulunmayan bir toplu şikayete ilgili işlemlere müdahale etmeleri mümkündür.

- ▶ Kural 32 çerçevesinde Avrupa Sosyal Haklar Komitesi, işverenlerin ve sendikaların ulusal kuruluşları ya da hükümet dışı kuruluşlar tarafından getirilen şikayetlerle ilgili üçüncü taraflar olarak gözlemlerde bulunmak üzere işverenlerin ve sendikaların uluslararası kuruluşlarına davette bulunacaktır. Davetin muhatapları, işçiler için Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC), işveren kesimi için de Business Europe ile Uluslararası İşverenler Örgütü'dür (OIE). Bu kuruluşların gözlemleri ilgili Devlete ve şikayette bulunan kuruluşa iletilecektir.
- ▶ Avrupa Sosyal Haklar Komitesi ayrıca, üçüncü taraf olarak görüşlerini belirtmek üzere, toplu şikayet prosedürüne bağlı olan, ancak şikayetin muhatabı durumunda olmayan Devletleri de davet eder.
- ▶ Ayrıca, Kural 32A'ya göre, Avrupa Sosyal Haklar Komitesi üçüncü taraf olarak gözlemlerde bulunmak üzere uygun gördüğü herhangi bir kuruluşu, kurumu ya da kişiyi davet edebilir. Bu tarafların gözlemleri de Devlete ve şikayette bulunan kuruluşa iletilir.
- Pratikte (ben) HDK'lar aynı zamanda Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'ne gündemdeki bir toplu şikayete ilgili gözlemlerde bulunmayı düşündüklerini iletirler. Bu durumda yapılması gereken, (benim) HDK'ların e-posta yoluyla ya da yukarıda verilen irtibat bilgilerini kullanarak Avrupa Sosyal Şartı Sekreterliğiyle irtibata geçmeleridir.

Daha önceki toplu şikayete ilgili bilgiler nerede bulunabilir?

- Avrupa Sosyal Haklar Komitesi içtihadı Avrupa Sosyal Şartı [HUDOC](#) veri tabanında bulunabilir.
- [HUDOC](#), ilgilendikleri hususlara bağlı olmak üzere (kabul edilebilirlik ve yeterlilikle ilgili kararlar, ivedi önlem alınması talepleri,

şikayette bulunma ya da kararların takibi) okurlarına, toplu şikayetlerle ilgili belirli belgeleri seçerek arama alanlarını daraltma olanağı tanımaktadır. HUDOC aynı olanağı yine ilgi alanlarına bağlı olmak üzere (Avrupa Sosyal Şartı'nın belirli hükümleri ya da geçmişteki kararlarda adı geçen şikayetçi kuruluşlar) geçmişteki toplu şikayetlerle ilgili belirli parametrelerin seçilmesinde de tanımaktadır.

■ Bunlara ek olarak Avrupa Sosyal Şartı [gündeme gelen](#) ve [işleme tabi tutulan](#) tüm şikayetlere ilişkin bilgi vermektedir. Her şikayet için ilgili prosedürler sırasında verilip alınan tüm belgeler bu kapsamdadır (örneğin, yapılan şikayet, gözlemler, tarafların ve üçüncü tarafların sundukları ve yanıtları ve ayrıca Avrupa Sosyal Haklar Komitesi tarafından ulaşılan sonuçlar).

Toplu şikayet prosedürüyle ilgili daha fazla bilgi için bakınız: Avrupa [Sosyal Haklar Komitesi Kuralları](#) (Bölüm VIII, Kurallar 23-40) ve [Avrupa Konseyi web sitesinin ilgili sayfası](#).

Avrupa Sosyal Şartı rapor prosedürü

Rapor prosedürü nedir?

- Rapor prosedürü 1961 Şartı ile getirilmiş (bakınız Bölüm 4) ve 1991’de benimsenen Torino Protokolü ile üzerinde değişiklikler yapılmıştır.
- Rapor süreci, Avrupa Sosyal Şartı’nın güvence altına aldığı hakların daha ileri düzeyde gerçekleşmesini ve gerek Taraf Devletlerle gerekse sivil toplumla düzenli diyalogun kolaylaştırılmasını amaçlamaktadır. Bu amaçla Devletleri Avrupa Sosyal Şartı’nın uygulanmasına ilişkin düzenli rapor vermeye davet ederken belirli kuruluşlara ek yorum ve bilgi sunma olanağı tanımaktadır.
- Gözden Geçirilmiş ya da 1961 tarihli Şarta taraf tüm Devletlerin Avrupa Sosyal Şartı’nın uygulanmasına ilişkin düzenli rapor vermeleri gerektiği dikkate alınmalıdır. Bununla birlikte, Devletlerin rapor vermesi gereken haklar Avrupa Sosyal Şartı’nın hangi versiyonunu onaylamış olduklarına (bakınız, ‘İki anlaşma’ başlığı) ve kabul ettikleri hükümlere bağlıdır (bakınız, ‘Ölçülüp biçilmiş bir sistem’ başlığı). [Devletler tarafından kabul edilen hükümler tablosu](#) güncellenmiş olarak Avrupa Sosyal Şartı web sitesinde bulunabilir.

HDK'lar (ben) nasıl ek bilgi sunabilir?

- 1961 Şartının [Torino Protokolü](#) ile değişik 23 (1) ve 27 (2) maddelerine göre belirli kuruluşlar Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'ne sunulan ulusal raporların yanı sıra görüş bildirebilmekte ve bilgi verebilmektedir.
 - ▶ Avrupa Konseyi nezdinde katılımcı statüye ve Şarta konu olan meselelerde özel yetkinliğe sahip uluslararası hükümet dışı kuruluşlarla birlikte diğer kuruluşlar, kurumlar ve oluşumlar, Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'nin yerleşik uygulamaları ve ilgili kurallardan Kural 21A uyarınca ulusal raporlar üzerine görüş belirtebilmektedir. Bu görüşlerin dikkate alınıp alınmayacağı ya da nasıl dikkate alınacağı tamamen Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'nin takdirine bağlıdır.
 - ▶ İşverenlerin ve sendikaların kimi uluslararası kuruluşları. Bunlar, işçiler için Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun (ETUC) ülkelerdeki üyeleri, işverenler için de Business Europe ile Uluslararası İşverenler Örgütü'nün (OIE) ulusal örgütlerinin üyeleridir. Lütfen dikkat: Avrupa Sosyal Şartı Taraf Devletleri, kendi ulusal raporlarının kopyalarını bu kuruluşların ülkelerindeki üyelerine iletme yükümlülüğü altındadır.
- Ülke raporlarına ilişkin görüşlerin, Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'nin ilgili ülke raporunu inceleyeceği yılın 30 Nisan gününden önce Avrupa Sosyal Şartı Sekreterliğine iletilmiş olması gerekir (bakınız, [Avrupa sosyal Haklar Komitesi Kuralları](#), Kural 21A). Bu son tarih, istemeleri halinde Devletlere görüşlere yanıt vermek için zaman tanıma amacıyla konulmuştur.

Rapor süreci nasıl işler?

Devlet raporlarının teslimi

- Şarta Taraf Devletler, her yıl, **aşağıda belirtilen dört tematik gruptan birine** ilişkin olarak kabul edilmiş hükümler konusunda bir rapor sunar. Ülke raporlarının sunulması için son tarih her yılın 31 Ekim günüdür. Devletlerin ülke raporlarını nasıl hazırlayacaklarına ilişkin bir [Rehber](#) Avrupa Sosyal Şartı web sitesinde bulunmaktadır.

Raporlama takvimi

- [Bakanlar Komitesi'nin 2006 yılında aldığı bir kararın](#) ardından Avrupa Sosyal Şartı hükümleri rapor süreci açısından dört tematik gruba ayrılmıştır. Böylece **Taraf Devletler her yıl dört tematik gruptan birinin hükümlerine ilişkin rapor sunmaktadır.** Bu durumda

Devletler her dört yılda bir Şartın kabul edilmiş her bir hükmü konusunda rapor sunmuş olmaktadır. Dört tematik grup şöyledir:

- ▶ **Grup 1: İstihdam, eğitim ve fırsat eşitliği** (ilgili maddeler: Madde 1- Madde 9 - Madde 10 - Madde 15 - Madde 18 - Madde 20 - Madde 24 - Madde 25)
 - ▶ **Grup 2: Sağlık, sosyal güvenlik ve sosyal koruma** (ilgili maddeler: Madde 3 - Madde 11 - Madde 12 - Madde 13 - Madde 14 - Madde 23 - Madde 30)
 - ▶ **Grup 3: Çalışma yaşamındaki haklar** (ilgili maddeler: 2 - Madde 4 - Madde 5 - Madde 6 - Madde 21 - Madde 22 - Madde 26 - Madde 28 - Madde 29)
 - ▶ **Grup 4: Çocuklar, aileler, göçmenler** (ilgili maddeler: 7 - Madde 8 - Madde 16 - Madde 17 - Madde 19 - Madde 27 - Madde 28)
- **Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 2014 yılında aldığı bir karardan bu yana** , toplu şikayet prosedürünü kabul eden tüm Devletlerin, mensup oldukları gruba ilişkin bir takvim uyarınca her iki yılda bir basitleştirilmiş bir rapor sunmaları gerekmektedir.

- ▶ **Grup A:** Fransa, Yunanistan, Portekiz, İtalya, Belçika, Bulgaristan, İrlanda, Finlandiya
- ▶ **Grup B:** Hollanda, İsveç, Hırvatistan, Norveç, Slovenya, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti

■ Basitleştirilmiş rapor, münhasıran Komite'nin toplu şikayetlerdeki kararlarının takibine ilişkin bilgiler içermelidir. Devletler basitleştirilmiş rapor sunarken tematik gruba ilişkin hükümler konusunda bildirimde bulunmaktan muaftır. (Ben) HDK'lar, basitleştirilmiş raporlar konusunda, tematik gruplara ilişkin rutin raporlarda olduğu gibi görüş belirtebilirler (bakınız, yukarıda Kural 21A).

■ **Gerek rutin gerekse basitleştirilmiş raporlar için takvim 2014 Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 2014 kararında** yer almaktadır ve çevrimiçi mevcuttur (belge referansı: CM(2014)26, Bölüm II, madde 8).

Toplantılar

■ Avrupa Sosyal Haklar Komitesi, raporun ayrıntılarını tartışmak üzere kendi inisiyatifleriyle ya da ilgili Devletin talebi üzerine Devletin

temsilcileriyle toplantılar düzenlenmesine karar verebilir. Ülke raporlarıyla birlikte görüş bildirmeleri mümkün olan uluslararası işveren ve sendika kuruluşları da kimi durumlarda bu toplantılara katılmak üzere davet edilebilirler ve bu konuda kendilerine üye ulusal kuruluşlara bilgi verebilirler. İlgili Devletin mutabık kalması halinde işverenlerin ulusal kuruluşları ve ulusal sendikalar da bu toplantılara davet edilebilirler.

Sonuçlar

■ Avrupa Sosyal Haklar Komitesi prosedür sırasında gelen tüm raporları ve görüşleri, ayrıca toplantılardan elde edilen bilgileri inceleyecektir. Komite yıl sonunda ilgili Devletlerin her biri açısından **Avrupa Sosyal Şartı'nın uygulanmasıyla ilgili sonuçlara** varacaktır.

Takip

■ Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'nin vardığı sonuçlara ilgili Devlet tarafından saygı gösterilmesi gerekir. Sonuçların takibi, takip prosedürüne göre **Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından sağlanır** (aşağıya bakınız).

■ Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'nin ulaştığı sonuçlarda Avrupa Sosyal Şartı'na uygun olmayan bir durum belirlemesi halinde ilgili Devletin **bir sonraki ülke raporunda** bu sonuçların karşılığı olarak alınmış önlemler konusunda bilgi vermesi gerekmektedir. Sonuçların takibi, İdari Komite tarafından yapılan önerilerin ardından Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesince sağlanır (İdari Komite Şarta Taraf Devletlerin temsilcileriyle birlikte Avrupa sendikalarını ve işveren kuruluşlarını temsil eden gözlemcilerden oluşur). Bakanlar Komitesi, İdari Komite'nin önerileri temelinde bir **karar** alabilir ya da ilgili Devlete tavsiyede bulunabilir (ancak her durumda değil); durumun bu şekilde düzeltilmemesi halinde Devletten yasaları ve/ya da uygulamaları değiştirmesini isteyebilir.

■ Rapor prosedürü ve sonuçların takibiyle ilgili daha fazla bilgiye Avrupa Konseyi web sitesinde ulaşılabilir.

Geçmişteki raporlarla ilgili belgeler nerede bulunabilir?

■ Rapor prosedürünün sonuçları dahil olmak üzere Avrupa Sosyal Haklar Komitesi içtihadı Avrupa Sosyal Şartı **HUDOC** veri tabanında bulunabilir.

■ **HUDOC** ilgilendikleri konulara göre (sonuçlar, yorumlar, ayrı

görüşler ya da sonuçların takibi) rapor sürecindeki belirli tür belgeleri seçerek okurlara arama alanlarını daraltma olanağı vermektedir.

- **HUDOC** aynı olanağı yine ilgi alanlarına bağlı olmak üzere (Avrupa Sosyal Şartı'nın belirli hükümleri, geçmişteki rapor süreçlerinde yer alan Devletler ya da uyum/uyumsuzlukla ilgili bulgular) geçmiş rapor süreçlerindeki belirli parametrelerin seçilmesinde de tanımaktadır.
- Daha önceki ülke raporları ve teslim edilen belgeler (HDK'lardan (benden) gelenler dahil) Avrupa Sosyal Şartı web sayfasında bulunabilir.

Rapor prosedürüyle ilgili daha fazla bilgi için bakınız: [Avrupa Sosyal Haklar Komitesi Kuralları](#) (Bölüm VII, Kurallar 19-22) ve [Avrupa Konseyi web sitesinin ilgili sayfası](#).

1961 yılında kabul edilip 1996 yılında gözden geçirilen Avrupa Sosyal Şartı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ekonomik ve sosyal haklar alanındaki karşılığıdır. Şart, istihdam, konut, sağlık, eğitim, sosyal koruma ve refah gibi alanlarda geniş bir kapsama sahip insan haklarını güvence altına almaktadır.

Avrupa düzeyinde, sosyal haklara yönelik bu ölçüde geniş ve eksiksiz koruma sağlayan Şart dışında başka bir hukuk belgesi yoktur.

Dolayısıyla Şart Avrupa'nın Sosyal Anayasası olarak görülmekte ve kıtanın insan hakları mimarisinin vazgeçilmez bir bileşenini oluşturmaktadır. Avrupa düzeyinde, sosyal haklara yönelik bu ölçüde geniş ve eksiksiz koruma sağlayan Şart dışında başka bir hukuk belgesi yoktur.

Dolayısıyla Şart Avrupa'nın Sosyal Anayasası olarak görülmekte ve kıtanın insan hakları mimarisinin vazgeçilmez bir bileşenini oluşturmaktadır. 61 yılında kabul edilip 1996 yılında gözden geçirilen Avrupa Sosyal Şartı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ekonomik ve sosyal haklar alanındaki karşılığıdır. Şart, istihdam, konut, sağlık, eğitim, sosyal koruma ve refah gibi alanlarda geniş bir kapsama sahip insan haklarını güvence altına almaktadır.

www.coe.int/socialcharter

@social_charter

www.coe.int

Avrupa Konseyi kıtanın başlıca insan hakları kuruluşudur. Konseyin, Avrupa Birliği'nin tüm üyeleri dahil 47 üye devleti vardır. Avrupa Konseyi üyesi devletlerin hepsi insan haklarını, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü korumak üzere hazırlanan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşmenin tüm üye devletlerde uygulanmasını denetlemektedir.

